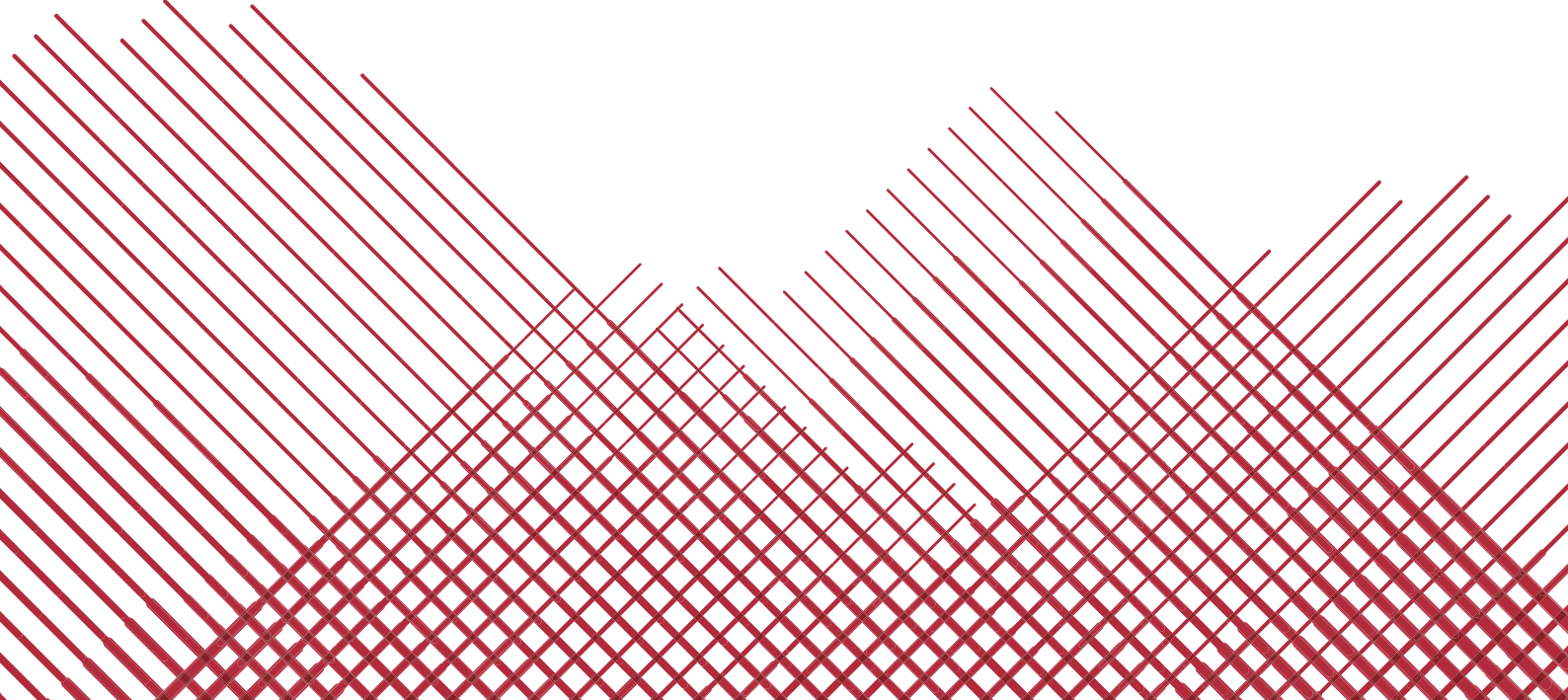

JÄRELEVALVE AASTARAAMAT

Audiitortegevuse järelevalvenõukogu
2017–2018

Sisukord

Järelevalvenõukogu esimehe pöördumine.....	5
1. Järelevalvenõukogu koosseis ja pädevus	8
2. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte	10
3. Järelevalvenõukogu tööplaani 2018/2019 aastaks	22

Järelevalvenõukogu esimehe pöördumine

Hea aastaraamatu lugeja!

AJN-i jaoks on majandusaasta 2017-2018 olnud põhjapaneva tähtsusega. Seda suuresti seetõttu, et AJN muutus majandusaasta sees otseselt järelevalvet tegevaks organiks. Nimelt jõustusid 01.09.2017 AudS-i muudatused, mis andsid AJN-ile järelevalveks vajalikud õigused ja volitused, tagades kutsest sõltumatu järelevalve.

Pärast vastavat muudatust ja uue AJN-i nimetamist tuli lisaks saadud õigustele ja kohustustele (elike järelevalve teostamisele), ehitada üles ka vastav järelevalve funktsioon. Selleks oli vaja võtta vastu uued korrad, luua AJN-i identiteet ja seada tegevuse fookus. Vaadates nüüd tagasi, kui paljud siseasjad on tehtud, usun, et AJN koos oma väga heade töötajatega sai selle ülesandega edukalt hakkama. Oleme loonud organi, kes on võimeline teostama nõutaval määral ja kvaliteedis järelevalvet.

Majandusaastat meenutades on mõned kirkamad episoodid, mida sooviksin jagada:

AJN on Audiitorkogu organ. Küll väikese erandiga, sest sisuliselt on AJN-ile antud Audiitorkogu juriidilises vormis eraldi autonoomsus, ehk tagatud on AJN-i sõltumatu toimimine. AJN-il on oma tööruumid, töötajaskond, arveldusarve, juhtimisfunktsioon ja mandaat teostada sõltumatut järelevalvet. Muul viisil seda tegelikult teha ei olekski võimalik.

Lisandus kvaliteedihinnang „oranž”. Vaadates kvaliteedikontrollide hindamismudelit tekkis arusaam, et „kollasega” märgitud hinnangu taga on liialt laia spektriga sektori esindajad. Ehk siis: „kollase” hinnangu võisid saada nii peaaegu „roheline” kvaliteediga audiitorettevõtjad, kui ka peaaegu „punase” kvaliteediga audiitorettevõtjad. Nende kahe värvi vahele jäi omajagu ebavõrdsust, määratledes neid kõiki „kollase” kvaliteedivärviga. Sellest tulenevalt otsustas AJN lisada hindamistulemustesse ka neljanda astme „kollase” ja „punase” vahele, ehk siis „oranži”. Vaadates esimest vastava hindamismudeli kohast statistikat, siis on hea meel tõdeda, et „oranž” on väga hästi sekkunud just nende nõrgemate „kollaste” osas, kelle jaoks see kasutusele saigi võetud.

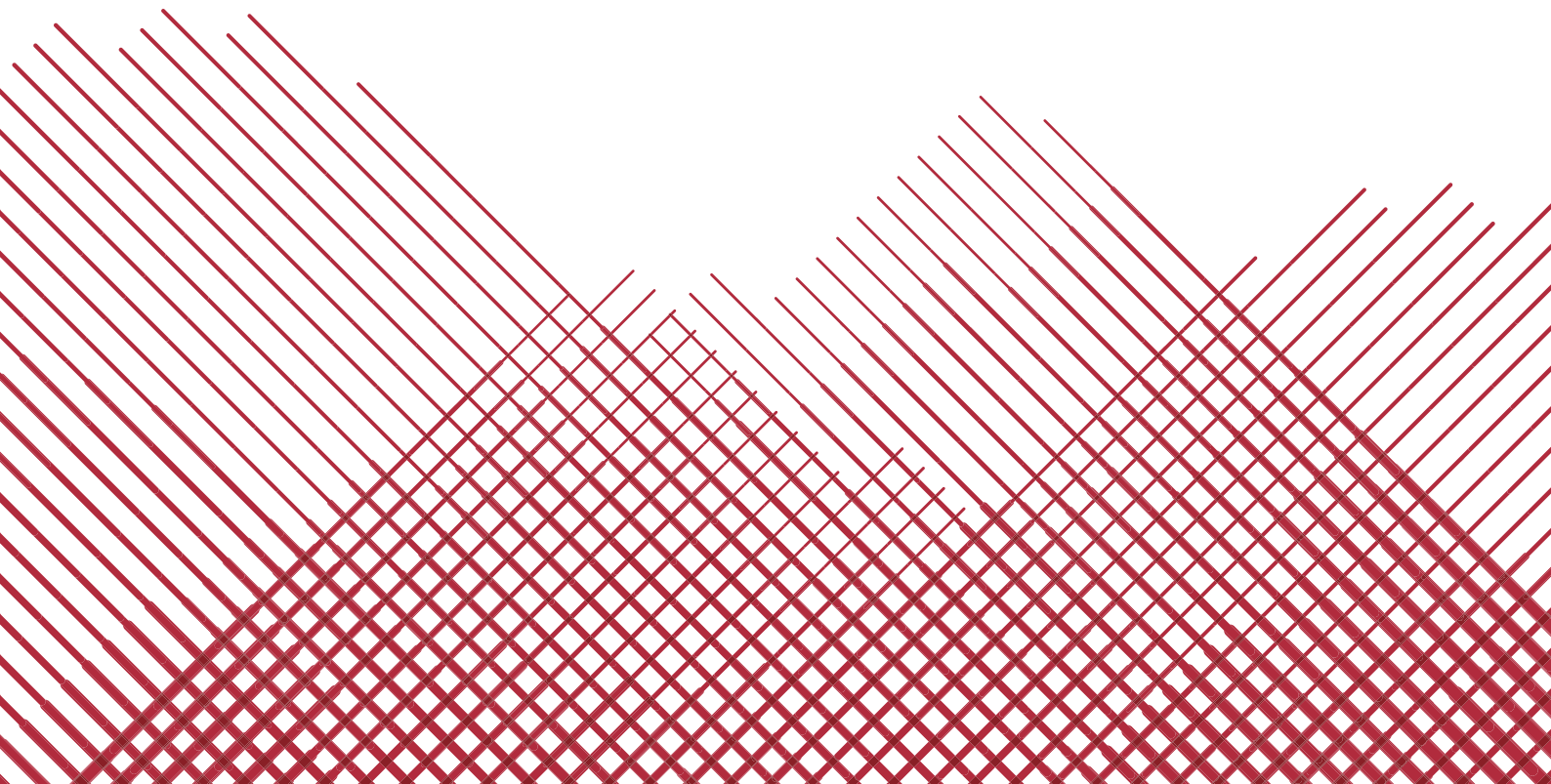
Pikalt arutatud võimalus, kuidas kvaliteedikontrolle läbi viia ja kuidas järelevalve võiks „rohkem kohal olla”, realiseerus juba esimesel AJN-i majandusaastal, kui otsustati läbi viia üsna mahukas erakorraline arhiveerimise kontroll. Eesmärgiks oli tuvastada, kas ja kuidas järgitakse standardite nõudeid töövõtude arhiveerimisel. Tulemused olid väga head ja saan vaid kiita neid audiitorettevõtteid, kellel on olemas nõutav sisekord ja protsessid.

Oli vaidlemiste aasta. On arusaadav, et iga uus tuleb käega ise ära katsuda, mistõttu oli teataval määral ka etteaimatav kohtuvaidluste arvu tõus. Seda kindlasti ka seetõttu, et AJN on asunud rohkem hindama audiitorite sobivust kutsesse. Kohtus on AJN sellel majandusaastal olnud seitsme asjaga, millest ühtegi ei ole kaotatud, kuid osad on veel ka pooleli.

Aastaraamatust leiate veel palju muudki põnevat. Loodan väga, et leiate seda sirvides hetke ka mõtiskluseks, et kelle jaoks ja miks üldse on vaja järelevalvet. Mina usun, et järelevalvet tehakse nii sektoris osalejate kui ka avalikkuse jaoks. Kaudselt teenib sõltumatu, võrdselt kohtlev ja aus järelevalve meie kõigi huve, olgu see siis turupraktikate ühtlustamine, konkurentsi võrdsustamine või mängureeglite eirajate utsitamine.

Põnevat lugemist!

Siim Tammer
AJN-i esimees

1. Järelevalvenõukogu koosseis ja pädevus

Audiitortegevuse järelevalvenõukogu (edaspidi *AJN* või *järelevalvenõukogu*) on audiitortegevuse seaduse (edaspidi *AudS*) alusel loodud Audiitorkogu sõltumatu järelevalveorgan, kelle ülesanne on korraldada järelevalvet avalikes huvides ning võtta meetmeid audiitortegevuse arengu eelduste loomiseks, vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedi saavutamiseks ja selle kaitsmiseks.

Järelevalvenõukogu täpsem pädevus on reguleeritud *AudS* §-s 124, hõlmates muuhulgas nii kvaliteedikontrollide kui distsiplinaarmenetluste läbiviimist, kaebuste menetlemist ja uurimist, järelevalvet vandeaudiitorite täiendõppe üle, kutseksamile lubamise, selle sooritamise või mittesooritamise otsustamist, kutse võtmist ja tegevusloa andmist kui võtmist ning muid vastavas normis nimetatud kohustusi.

Järelevalvenõukogu on aruandeaastal oma pädevust teostanud koosseisus:

1. Siim Tammer (esimees)
2. Sale Ajalik
3. Kai Härmand
4. Andres Järving
5. Uku Liivamets
6. Taivo Põrk

Nimetatud *AJN*-i liikmete volitused algasid 02.09.2017 ja kehtivad viis aastat nõukogu liikmeks nimetamisest arvates.

AJN-i tegevusega oli aruandeperioodil vahetult seotud *AJN*-i õigus- ja administratiivspetsialist Eve Kippar. Tema peamiseks tööülesanneteks oli *AJN*-i juriidiline teenindamine, koosolekute korraldamine ning järelevalveliste protsesside haldamine.

Siim Tammer
Esimees,
Finantsinspektsiooni
õigusosakonna juht

Sale Ajalik
Riigikontrolli
finantsauditi
osakonna auditijuht

Kai Härmand
Justiitsministeeriumi
õiguspoliitika
asekantsler

Andres Järving
Ettevõtja

Uku Liivamets
Finantsinspektsiooni
regulatsioonide ja
aruandluse divisjoni
usaldusnormatiivide
spetsialist

Taivo Põrk
Rahandusministeeriumi
ettevõtluse ja arvestuspoliitika
osakonna jurist

Järelevalvemenetlusi on aruandeaastal sisuliselt läbi viinud peamiselt AJN-i kvaliteedikontrolli spetsialistid Tuuli Kattago ja Ulvi Sloog, olles ühtlasi menetlustes töörühma juhid. Lisaks on AJN vajadusel kaasanud järelevalvemenetlustesse väliseid eksperte ja asjatundjaid.

Eksamikomisjoni tegevust ja selle asjaajamist korraldas eksamikomisjoni esimees Marika Taal. Eksamikomisjoni teised liikmed on: Maire Otsus-Carpenter, Triin Tats, Eeli Lääne, Laile Kaasik, Stan Nahkor, Egle Vainula, Ivi Kärt, Heli Jalakas ja Mare Kingo.

2. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte

I PRIORITEETIDE TÄITMINE

AJN-i prioriteetidid vastaval majandusaastal olid:

1. Korraldada sõltumatut järelevalvet avalikes huvides ning võtta kasutusele meetmeid audiitortegevuse arengu eelduste loomiseks, vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedi saavutamiseks ja selle kaitsmiseks.
2. Uuenenud järelevalvesüsteemi edukas käivitamine viisil, et ei kannataks järelevalvefunktsioonide täitmine.
3. Uute funktsioonide efektiivne ja eesmärgipärane täitmine, mh kvaliteedikontrollide kohane iseseisev läbiviimine.
4. Pöörata suurendatud tähelepanu olulistele ja korduvatele rikkumistele.

AJN on seatud prioriteetidid täitnud edukalt. Järelevalveline tegevus on majandusaastal toimunud nõutavas ja kohases ulatuses, lähtudes avalikest huvidest. Üks AJN-i suuremaid väljakutseid seisnes kvaliteedikontrollide iseseisvas läbiviimises, kuna alles septembrist sai AJN vastava mandaadi ning järelevalvelisest tegevusest tuli välja jätta Audiitorkogu juhatus. AJN pidi enne veel muutma kvaliteedikontrolli korda, kui ka muid AJN-i tegevusi puudutavaid kordasid. Uued kvaliteedikontrolli,

distsiplinaarmenetluse ning kaebuste menetlemise ja uurimise korrad kehtivad alates 13.09.2017 ning on kättesaadavad veebiaadressil <https://ajn.ee/oigusaktid/korrad>. Kvaliteedikontrollide tulemused on allpool detailsemalt ka välja toodud.

AJN on esmakordselt viinud läbi ka suuremahulise erakorralise kontrolli, hinnates audiitortevõtete töövõttude arhiveerimist. Tulemused olid keskmist arvesse võttes kiiduväärselt head ja vähemalt kontrollitud valimis väga suuri puudusi ei tuvastatud.

AJN on pööranud suurendatud tähelepanu nii korduvatele kui ka olulistele rikkumistele. AJN on pidanud ühel korral tegema kuriteoteate, kuna menetluses teatavaks saanud asjaolud viitasid, et vandeaudiitor on toime pannud karistusseadustiku §-s 379 sätestatud teo. Samuti on AJN oma seaduslike kohustuste raames pidanud võtma ära neljalt vandeaudiitorilt kutse, kuna nad ei vastanud vandeaudiitorile sätestatud nõuetele, eelkõige sobimatuse tõttu.

Edaspidiste rikkumiste ärahoidmiseks ning menetlusalauste isikute suunamisel rikkumiste kõrvaldamisele on AJN veel enam kaalunud

distsiplinaarkaristuste proportsionaalsust ning mõju, mis omakorda on kaasa toonud karistuse karmistumise, seda just raskete ja korduvate rikkumiste puhul, mis polnud siiski seda võrd rasked, et koheselt tegevusluba kehtetuks tunnistada või vandeaudiitori kutse ära võtta. Juurdumas on lähenemine, kus esimene kvaliteedikontrolli „punane” tulemus toob distsiplinaarmenetluses kaasa rahatrahvi ning teine seab kahtluse alla audiitorettevõtja tegutsemisõiguse ja/või vandeaudiitori sobivuse kutsesse.

Informatsiooni parema liikuvuse tagamiseks on AJN teinud oma kodulehekülje, mis on kättesaadav aadressilt www.ajn.ee. Samuti on AJN paremaks ja sujuvamaks järelevalve läbiviimiseks loonud oma visuaalse identiteedi.

II TEGEVUS- JA TULEMUSARUANNE VALDKONDADE LÕIKES

Aruandeperioodil on toimunud 21 koosolekut, millest neli toimus kaughääletuse vormis ja kaks kaughääletust eksamitulemuste kinnitamiseks.

Lisaks tavapärasele suhtlusele Audiitorkogu juhatuse ja Rahandusministeeriumiga on AJN aruandeaasta jooksul edastanud Audiitorkogu liikmetele, ametiasutustele ja organitele 13 ametlikku audiitortevuse järelevalvega seotud pöördumist. Nende pöördumiste peamisteks eesmärkideks on olnud audiitortevuse järelevalve efektiivsuse suurendamine, järelevalvemenetlustes menetlusaluste isikute võrdse kohtlemise tagamine ja avaliku huvi kaitse.

AJN on aidanud Audiitorkogu ja Rahandusministeeriumi kohtuvaidlustes, mis on seondunud audiitortevuse järelevalve küsimustega.

Kutseeksami korraldamine

AJN annab vandeaudiitori kutse isikule, kes on sooritanud arvestusala eksperdi kutseeksami (edaspidi kutseeksam) raamatupidamise ja vandeaudiitori eriosa. Kutse saanud isik peab andma audiitortevuse registri kaudu vande, mille vastuvõtmise järgselt antakse talle vandeaudiitori number ning ta saab alustada vandeaudiitori kutsetevusega audiitorettevõtja kaudu. Avaliku sektori vandeaudiitor on vandeaudiitor, kes on sooritanud kutseeksami avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme.

Kutseeksamitasu on kutseeksami korraldamise ja vastuvõtmise eest eksamineeritavalt võetav tasu. AudS-ist tulenevalt on kutseeksamitasu maksimaalne suurus raamatupidamise eriosa korraldamise ja vastuvõtmise eest 300 eurot, vandeaudiitori eriosa korraldamise ja vastuvõtmise eest 300 eurot ja avaliku õiguse eriosa korraldamise ja vastuvõtmise eest 150 eurot. Tulenevalt kutseeksami korraldamise ja vastuvõtmisega seotud tegelikest kuludest ning arvestades, et eelnimetatud kulude katmiseks ettenähtud kutseeksami tasud on viimase ca 8 aasta jooksul olnud jätkuvalt samas suurusjärgus, otsustas AJN 07.11.2017 määrata moodulite tasemel uued kutseeksamitasud (vt tabel 1). Vandeaudiitori kutseeksamitasu on kokku 525 eurot. Uus kutseeksamitasu määr hakkas kehtima alates 10.01.2018 esitatavate kutseeksamitaotluste alusel makstavate kutseeksamitasude kohta ning peale nimetatud kuupäeva makstavatele moodulitasudele varasemalt esitatud kutseeksami taotluse alusel.

Tabel 1. Eksamimoodulite maksumus alates 10.01.2018

Eksamimoodulid	Maksumus/EUR
Eesti finantsaruandluse standardi (EFS)	70
IFRS	70
Rahandus ja juhtimine (R & J)	60
Arvestusala õigus (AÕ)	50
Vandeauditori õigus (VÕ)	50
VKS-üldosa	80
VKS-ISA	80
IK-essee	65
Kokku	525

Kutseeksami toimumise aja ja koha ning dokumentide esitamise tähtaja määrab AJN. 2018. kalendriaastaks on AJN määranud 11 eksamite sooritamise aega, mis vastab tegelikule nõudlusele eksameid sooritada.

AJN-i pädevuses on kutseeksami küsimuste ja näidisvastuste avalikkusele kättesaadavaks tegemine. Kahel korral (s.o 19.01.2018 ja 15.05.2018 otsustega) on aruandeperioodil muudetud ning ajakohastatud eksamiküsimusi ja ülesandeid. Jätakuvalt on audiitortegevuse registri kaudu tehtud avalikkusele kättesaadavaks eksamiküsimused ja ülesanded, jättes samast ajast avalikkusele kättesaadavaks tegemata kõik eksamil kasutatavate eksamiküsimuste ja ülesannete näidisvastused. Vandeauditori kutseeksami õppimise hõlbustamiseks on avaldatud mõned sellised näidisküsimused ja ülesanded koos vastustega, mida otseselt kutseeksamil ei kasutata, kuid mis annavad eksaminandile piisava ettekujutuse temalt eksamil oodatava vastuse formaadist ja põhjalikkusest.

Eksamikomisjon moodustatakse vähemalt viieliikmelisena. AJN nimetab ja kutsub

tagasi eksamikomisjoni liikmed ja esimehe. Eksamikomisjoni liikme volituste tähtaeg on kolm aastat eksamikomisjoni liikmeks nimetamisest arvates. AJN rahuldab 19.01.2018 eksamikomisjoni liikme Märt-Martin Arengu avalduse ja kutsus ta eksamikomisjoni liikme kohalt tagasi. AJN nimetas 13.03.2018 otsusega eksamikomisjoni liikmeks vandeauditori Egle Vainula. AJN pikendas 24.04.2018 otsusega eksamikomisjoni liikmete Marika Taali (esimees), Maire Otsus-Carpenteri, Triin Tatsi, Eeli Lääne ja Laile Kaasiku volituste tähtaegu ja nimetas nad kutseeksami eksamikomisjoni liikmeteks järgnevas kolmeks aastaks.

AJN-i pädevuses on kutse taotleja või korduseksamile suunatu kutseeksamile lubamise otsustamine. Kutse taotlemisel peab eksamineeritav:

1. omama vähemalt bakalaureusekraadi või rakenduskõrghariduse diplomit või nendega samaväärset haridusalast kvalifikatsiooni enne kutseeksami tegemiseks avalduse esitamist;
2. sooritama kutseeksami jaod või alamosad, mis on sätestatud AudS-is või järelevalvenõukogu otsusega;

3. tasuma kutseksamitasu enne kutseeksami tegemiseks avalduse esitamist.

Vandeaudiitori kutse taotlemisel peab eksamineeritav olema enne kutseeksami tegemiseks avalduse esitamist praktiseerinud mõnes lepinguriigis tunnustatud vandeaudiitori juhendamisel vähemalt kolm aastat. Eelnimetatud praktiseerimise nõue loetakse täidetuks ka isiku puhul, kes taotleb vandeaudiitori kutset ja tõendab, et ta on vähemalt 15 aastat tegutsenud kutsealal, mis on võimaldanud tal omandada küllaldased teadmised rahanduse, õiguse ja arvestuse valdkonnas. AJN võib taotlejat kutseksamile mitte lubada, kui ta ei vasta AudS-is sätestatud nõuetele, sh kui ta ei ole hea mainega või usaldusväärne. AJN on aruandeperioodil vandeaudiitori kutseksamile lubanud 9 taotlejat.

AJN otsustab vastavalt oma pädevusele kutseeksami sooritamise või mittesooritamise moodulite kaupa *ca* ühe kuu jooksul eksami sooritamisest. Eksamineeritava vastuste hindamise tulemuseks on kutseeksami jao või alamosa sooritamist hindavate eksamikomisjoni liikmete poolt antud pallide aritmeetiline keskmine, mis ümardatakse täisarvuks. Kutseeksami jao või alamosa tulemus alla 60 palli on mitterahuldav. Kutseksam loetakse sooritatuks, kui kõik

kutseeksami kohustuslikud jaod või alamosad on sooritatud. Kutseeksami jagu või alamosa jääb sooritamata, kui tulemus on mitterahuldav või kui eksamineeritava isiksuseomadusi ei peeta sobivaks. Vandeaudiitori kutse saamiseks tuleb sooritada 7 kutseeksami moodulit: EFS (Eesti finantsaruandluse standardi moodul), IFRS (IFRS alamosa), R & J (rahanduse ja juhtimise alamosa), AÕ (arvestusala õiguse alamosa), VKS-ISA ja VKS-üldosa (vandeaudiitori kutsetegevuse standardite alamosa), VÕ (vandeaudiitori õiguse alamosa) ja IK-essee. Vandeauditortel, kes soovivad avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaset, tuleb lisaks sooritada RHÕ (riigi- ja haldusõiguse alamosa) eksamimoodul.

Käesoleval ajal on eksameid sooritamas 66 isikut, kellel on veel sooritamata üks või rohkem kutseeksami moodulit.

2017/2018 aastal sooritati kokku 140 eksami, kusjuures mittesooritajate osatähtsus oli 30%. Jätkuvalt on enam ebaõnnestumisi EFS-i, IFRS-i ja essee eksamimoodulite sooritamisel. Lihtsamateks eksamimooduliteks on osutunud AÕ, VÕ ja RHÕ.

Tabel 2. Vandeaudiitori kutseeksamite tulemused 2017-2018

	EFS	IFRS	R&J	AÕ	VKS üld	VKS ISA	VÕ	Essee	RHÕ	Kokku
Min punkte	26/100	32/100	11/50	26/60	61/98	64/110	26/40	x	39/60	
Max punkte	90/100	93/100	50/50	53/60	88/98	93/110	40/40	x	58/60	
Sooritusi	22	21	18	17	12	7	14	23	6	140
sh alla 60	11	10	5	4	0	1	0	11	0	42
mitte-sooritatud %	50%	48%	28%	24%	0%	14%	0%	48%	0%	30%

Kutse andmine ja lõpetamine

AJN-i pädevuses on vandeaudiitori kutse andmine, avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme andmine ja vandeaudiitori kutse äravõtmine avalduse alusel. Samuti vandeaudiitori vande vastuvõtmine.

Aruandeperioodil on AJN andnud vandeaudiitori kutse kaheksale ja avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme kolmele isikule. Vastu on võetud 8 vandeaudiitori vannet.

Vandeaudiitori enda avalduse alusel on AJN võtnud ära kuue isiku vandeaudiitori kutse.

Tegevusloa andmine ja kehtetuks tunnistamine

AJN-i pädevuses on muuhulgas audiitorühingule tegevusloa andmine, selle andmisest keeldumine ja kehtetuks tunnistamine ning tegevusloa kehtivuse peatamine ja taastamine.

AJN on aruandeperioodil andnud audiitorteenuse osutamiseks tegevusloa neljale ettevõttele.

Aruandeperioodil on AJN avalduse alusel tunnistanud kehtetuks viie audiitorettevõtja tegevusloa ja peatanud avalduse alusel kolme audiitorettevõtja tegevusloa kehtivuse.

Aruandeperioodil on AJN jätnud pooleli oleva järelevalvemenetluse tõttu rahuldamata ühe ja rahuldanud ühe avalduse audiitorettevõtja vabatahtlikuks lõpetamiseks.

Audiitorkogu regulatsioonide kinnitamine ja jõustumine

AJN-i pädevuses on Audiitorkogu regulatsioonide ning kutsetegevuse standardite kinnitamine. AJN kinnitas 12.09.2017 kvaliteedikontrolli korra, kaebuste menetlemise ja uurimise korra ning distsiplinaarmenetluse korra. Eelnimetatud menetluskorrad jõustusid 13.09.2017.

AJN kinnitas 10.10.2017 (kehtib alates 01.07.2018) rahvusvahelise kvaliteedikontrolli standardi (Eesti) 1 (täiendatud)* – kvaliteedikontroll ettevõtete puhul, mis viivad läbi finantsaruannete auditeid ja ülevaatusi ning muid kindlustandvaid ja seonduvaid teenuseid – ISQC(EE)1.

20.12.2017 kinnitas AJN kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksi (Eesti)* (kehtib alates 01.07.2018, varasem kasutuselevõtt on lubatud). Lisaks kinnitas AJN 27.06.2018 järgnevad muudetud kutsetegevuse standardid:

1. Rahvusvaheline auditeerimise standard (Eesti) 250 (Muudetud)* –ISA (EE) 250 (muudetud). Seaduste ja regulatsioonidega arvestamine finantsaruannete puhul. Kehtib 1. septembril 2018 või pärast seda lõppevate perioodide finantsaruannete auditite kohta.
2. Rahvusvaheline auditeerimise standard (Eesti) 800 (Muudetud)* – ISA (EE) 800 (muudetud). Spetsiaalselt arvesse võetavad asjaolud – eriotstarbeliste raamistikega kooskõlas koostatud finantsaruannete auditid. Kehtib 01.09.2018 või pärast seda lõppevate perioodide finantsaruannete auditite kohta.
3. Rahvusvaheline auditeerimise standard (Eesti) 805 (Muudetud) – ISA (EE) 805 (muudetud). Spetsiaalselt arvesse võetavad asjaolud – üksikute finantsaruannete ja finantsaruande spetsiifiliste elementide, kontode või kirjete auditid. Kehtib

01.09.2018 või pärast seda lõppevate perioodide finantsaruannete auditite kohta.

4. Rahvusvaheline auditeerimise standard (Eesti) 810 (Muudetud)* – ISA (EE) 810 (muudetud). Kokkuvõtlike finantsaruannete kohta aruandmise töövõttud. Kehtib 01.09.2018 või pärast seda lõppevate perioodide kokkuvõtlike finantsaruannete kohta aruandmise töövõttude kohta.
5. Rahvusvaheline seonduvate teenuste standard (Eesti) 4410 (Muudetud)* – ISRS Eesti 4410 (muudetud). Koostamise töövõttud. Kehtib 01.09.2018 või pärast seda dateeritud koostamise töövõtu aruannete suhtes.
6. Samuti otsustas AJN sama otsusega kinnitada teiste rahvusvaheliste standardite muutmise, mis tulenevalt ISA 250, 800, 805, 810 muudatustest kehtivusega 01.09.2018 või pärast seda lõppevate perioodide finantsaruannete auditite kohta.

AJN-i vastavad otsused on avaldatud Audiitorkogu kodulehel (www.auditorkogu.ee) ja/või audiitortegevuse portaalis (www.auditortegevus.ee).

Rahvusvaheline koostöö

Kvaliteedikontrolli spetsialistid on osalenud aruandeperioodil kahel korral CEAOB-i (*Committee of European Auditing Oversight Bodies*) kohtumistel. Lisaks on kvaliteedikontrolli spetsialistid osalenud järelevalvealastel rahvusvahelistel koolitustel, edastades AJN-i liikmetele nii koolitustel kui kohtumistel jagatud ajakohast informatsiooni Euroopas läbiviidavatest audiitortegevuse järelevalve suundadest ja tulemustest. Samuti on AJN-i esimees osalenud CEAOB-i korralistel kohtumistel. CEAOB-i liikmeteks on Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad, ESMA (*European Securities and Markets Authority*) ja Euroopa Majanduspiirkonna audiitortegevuse

organite esindajad. EBA (*European Banking Authority*) ja EIOPA (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) on CEAOB-is oma esindajate vahendusel vaatlejate rollis.

Järelevalve korraldamine

AudS-ist tulenevalt on aruandeaastal olnud AJN-i pädevuses riikliku järelevalve raames kvaliteedikontrolli teostamine, kaebuste menetlemine ja uurimine, ettekirjutuste tegemine ning nende täitmiseks sunniraha määramine ning vandeaudiitori kutse äravõtmise otsustamine ja audiitorettevõtja tegevusloa kehtivuse peatamine või kehtetuks tunnistamine.

Audiitorkogu sisese järelevalve raames viib AJN läbi distsiplinaarmenetlusi. Kahes menetluses on AJN teinud koostööd prokuratuuriga, kui-võrd menetlusaluste isikute tegevuses esines kuriteole viitavaid jooni.

Kvaliteedikontroll

Kvaliteedikontrolli käigus on AJN-i eesmärgiks kvaliteedikontrollile allutatud isiku kontrolliperioodil osutatud audiitorteenuse õigusaktidele ning nende alusel kinnitatud standarditele või antud juhenditele ja soovitudele vastavuse kontrollimine.

Võrreldes eelmiste aastatega on muutunud audiitorteenuse kvaliteedi hindamine. Läbitud kvaliteedikontrolli korral teeb järelevalvenõukogu audiitorettevõtja poolt ostutatud audiitorteenuste kvaliteedi kohta ühe järgnevaist otsustest:

ROHELINE – Audiitorteenuse kvaliteet vastab nõuetele.

KOLLANE – Audiitorteenuse kvaliteedis esinesid vähemolulised puudused, täiustamine nõutav.

ORANŽ – Audiitorteenuse kvaliteedis esinesid olulised puudused, täiustamine nõutav.

PUNANE - Audiitorteenuse kvaliteet ei vasta nõuetele, oluline täiustamine nõutav.

AJN kinnitas 26.09.2017 otsusega korralise kvaliteedikontrolli valimisse kuuluvate isikute nimekirja kontrolliperioodi 01.07.2011-30.06.2017 kohta KVK läbiviimise perioodiga 26.09.2017-30.06.2018. Valimisse kinnitatud isikute nimekirja kuulus 33 audiitorettevõtjat. Nendest kahe audiitorettevõtja osas on olnud põhjendatud isikute väljaarvamine korralise KVK valimist.

AJN viis aruandeperioodil läbi ja lõpetas 27 isiku suhtes algatatud korralise kvaliteedikontrolli ning 16 isiku suhtes algatatud erakorralise kvaliteedikontrolli. Aastaraamatu avaldamise ajaks on läbi viidud 28 isiku kvaliteedikontroll ja 20 isiku erakorraline kvaliteedikontroll. Kahe isiku kvaliteedikontrollid on lõpetamisel.

Kui kvaliteedikontrolli töörühmal on takistatud vajalike kvaliteedikontrolli protseduuride sooritamine või eksisteerivad sellised piirangud, mis ei võimalda põhjendatud kindlusega kontrollida audiitorteenuse vastavust õigusaktidele, jääb kvaliteedikontroll läbimata. Aruandeaastal jäi läbimata üks kvaliteedikontroll.

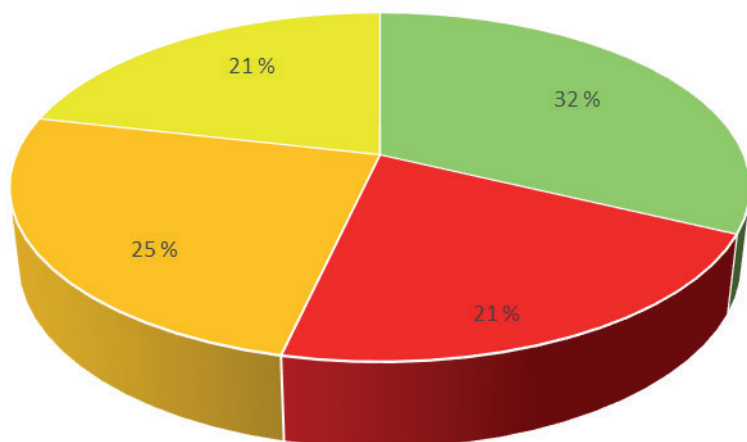
Tabel 3. 2017/2018 kvaliteedikontrolli tulemused

KVK kontrolli-periood	KVK läbiviimise periood	KVK valim	Läbiviidud KVK-d	KVK	KVK	KVK	KVK
1.07.2011-30.06.2017	26.09.2017-30.06.2018	33	28	9	6	7	6

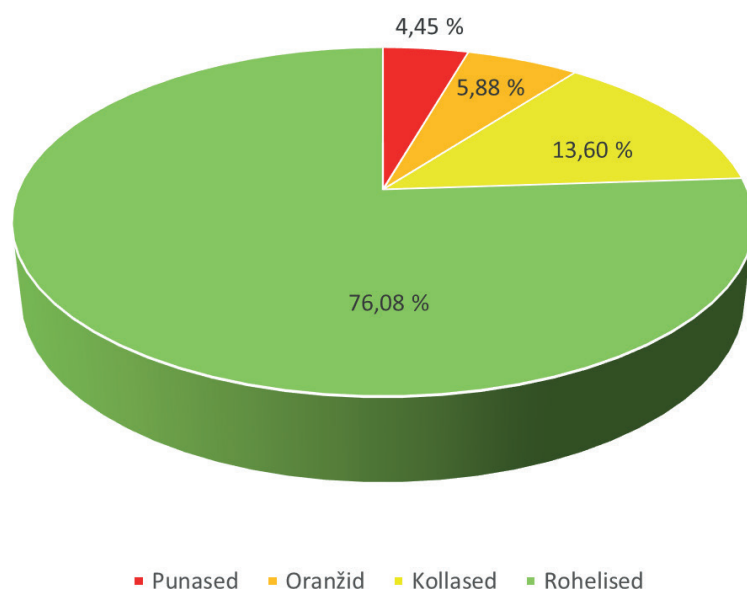
Tabel 4. 2011-2016 kvaliteedikontrolli tulemused

KVK kontrolli-periood	KVK läbiviimise periood	KVK valim	Läbiviidud KVK-d	KVK	KVK	KVK
1.07.2009-30.06.2011	2011/2012	55	54	13	25	16
1.07.2009-30.06.2012	2012-2013	44	38	13	16	9
1.07.2009-30.06.2013	2013/2014	42	36	10	13	13
1.07.2009-30.06.2014	2014/2015	42	41	15	13	13
1.07.2010-30.06.2015	2015/2016	44	41	21	12	8
1.07.2010-30.06.2016	2016/2017	43	38	13	18	7

Joonis 1. Kvaliteedikontrolli tulemused 2017/2018

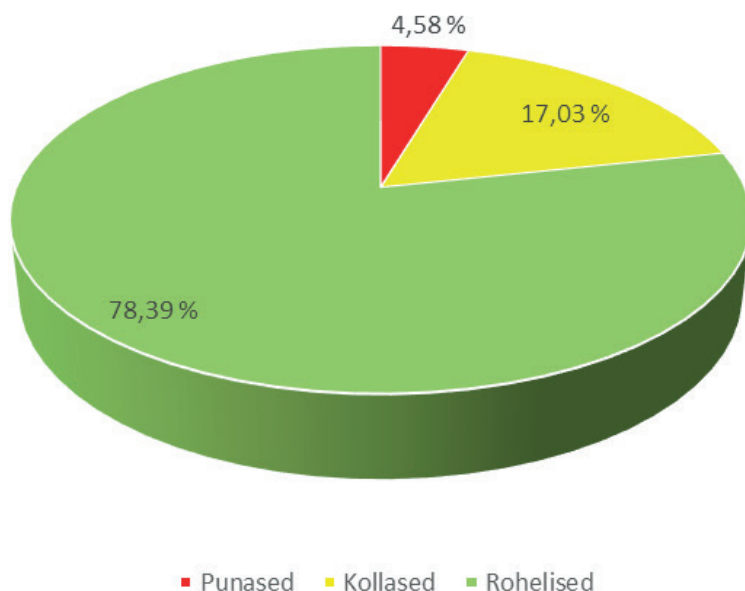

Joonis 2. Audiitorettevõtjate käivete kaetus kvaliteedikontrolli tulemuste lõikes 2017-2018

Võrdluses eelmise majandusaasta andmetega (vt joonis 3) on nähtav, et „roheliste” osakaal arvestatuna käibega on 2017-2018 majandusaastal tuvastatu põhjal veidi langenud, jäädes üldjoones samasse suurusjärku. Audiitorettevõtjate osakaal, kelle poolt osutatud audiitorteenus ei vasta nõuetele, on samuti veidi langenud, jäädes jätkuvalt *ca* 4 % juurde kontrollitud audiitorettevõtjatest. Samas on „kollastest” tulemustest osa arvestatud „oranži” kvaliteedi hulka, diferentseerides sellega olulised ja vähemolulised puudused audiitorteenuse kvaliteedis.

Joonis 3. Audiitorettevõtjate kaetud audiitorteenuste käive kvaliteedikontrolli tulemuse lõikes 2016-2017

Erakorraline kvaliteedikontroll viidi läbi eesmärgiga kontrollida audiitorettevõtjate poolt vandeaudiitori kutsetegevuse standardites sätestatud dokumenteerimise ja dokumentide arhiveerimise nõuete täitmist. Erakorralise kvaliteedikontrolli valimisse arvati 20 audiitorettevõtjat, neist kahe audiitorettevõtja kutsetegevuses tuvastati arhiveerimisnõuete täitmise puudused.

Arvestades AJN-i järelevalvealast pädevust ja kohustust korraldada järelevalvet avalikes huvides ning võtta meetmeid vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedi saavutamiseks ja selle kaitsmiseks, on AJN-il plaanis ka tulevikus viia läbi sarnaselt eelnimetatud erakorralisele kvaliteedikontrollile erinevate teemade valguses kitsama ulatusega kontrole. Avalikust huvist lähtudes on jätkuvalt järelevalve suurendatud tähelepanu all audiitorettevõtjad, kes osutavad audiitorteenuse turul kindlustandvaid teenuseid teistega võrreldes suuremas mahus ning

isikud, kelle tegevuses on varasemalt tuvastatud olulisi rikkumisi.

Kaebused ja uurimismenetlused

Uurimismenetluse läbiviimise eesmärgiks on tuvastada õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava Audiitorkogu organi või Audiitorkogu liikme tegevus. AJN võib uurimist alustada mis tahes informatsioonile tuginedes, kui on põhjendatud kahtlus, et menetlusaluse isiku tegevust on vaja uurida. Kaebuse menetlust alustatakse AJN-ile edastatud kaebuse alusel, kui AJN-il tekib kahtlus, et toime võib olla pandud rikkumine.

Aruandeperioodil on AJN algatanud seitse uurimismenetlust ning ühe kaebuse menetluse. Kaebuse ja uurimismenetluste tulemusel otsustas AJN ühel juhul võtta ära vandeaudiitori kutse ning neljal juhul algatada distsiplinaarmenetluse. Ühel juhul otsustas AJN lugeda

Tabel 5. 20 suurema audiitorteenuste käibega audiitorettevõtjat 2017/2018

Auditorettevõtja	Auditorteenuste käive (EUR)
Aktsiaselts PricewaterhouseCoopers	4 402 000
KPMG Baltics OÜ	3 521 191
Ernst & Young Baltic AS	3 098 539
Aktsiaselts Deloitte Audit Eesti	1 604 139
Grant Thornton Baltic OÜ	1 217 435
Assertum Audit OÜ	662 552
BDO Eesti AS	617 845
OÜ Audiitorbüroo RKT	595 931
PKF Estonia Osühing	504 895
Rödl & Partner Audit Osühing	424 496
AUDIITORBÜROO ELSS OÜ	306 135
Baker Tilly Baltics OÜ	297 191
Auditorteenuse OÜ	292 120
Villems & Partnerid OÜ	288 792
Audiitorbüroo Fides OÜ	267 629
I.S. Auditorteenuste Osühing	262 570
OÜ KL Partners	232 817
TPMM Nordic OÜ	229 851
HLB Expertus KLF OÜ	229 165
OÜ E-Audit	203 346

rikkumised väheolulisteks ja mitte alustada distsiplinaarmenetlust ning ühel juhul lõpetas AJN menetluse, kuivõrd ei tuvastanud menetluse käigus asjaolusid, mis annaksid alust arvata, et menetlusalune isik on pannud toime õigusrikkumise.

Ühel juhul otsustas AJN teha prokuratuurile ettepaneku audiitorettevõtja ja vandeaudiitori suhtes kriminaalmenetluse algatamiseks. Üks menetlus on lõpetamisel.

Distsiplinaarmenetlus

Distsiplinaarmenetluse alustamise aluseks on uurimise või kvaliteedikontrolli tulemused, Rahandusministeeriumi ettekirjutus

või muu dokument või info, mis annab alust arvata, et Audiitorkogu liige on pannud toime distsiplinaarsüüteo. Distsiplinaarsüüteod on Audiitorkogu liikme kohustuse süüline täitmata jätmine või mittenõuetekohane täitmine, Audiitorkogu liikme tegevust reguleerivate õigusaktide, AJN-i otsuste täitmata jätmine või mittenõuetekohane täitmine. AJN ei algata distsiplinaarmenetlust juhul, kui võimalik distsiplinaarsüütegu on AJN-i veendumuse kohaselt vähetähtis. AJN ei pea algatama distsiplinaarmenetlust juhtudel, kui sama rikkumise põhjal algatatakse menetlus kutse äravõtmiseks või tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks.

Aruandeperioodil oli AJN algatanud 10 isiku suhtes distsiplinaarmenetluse, millest lõpetatud on

6 menetlust. Distsiplinaarmenetluse algatamise ajendiks, mis andsid aluse arvata, et menetlusalune isik on toime pannud distsiplinaarsüüteo, olid tegevusaruande esitamata jätmised, KVK tulemused ja kaebuse või uurimismenetlused.

Distsiplinaarkaristusteks on AJN määranud ühel korral noomituse ning viiel korral raharahvi vahemikus 200-1500 eurot.

Karistuse määramisel on AJN karistust raskendada asjaoluna arvestanud muuhulgas korduvat rikkumist, mis on olnud selgeks signaaliks, et leebemad karistused ei ole täitnud eesmärki hoida ära edaspidiseid rikkumisi.

Tegevusloa kehtetuks tunnistamine ja vandeaudiitori kutse äravõtmine

Aruandeaastal ei ole AJN tunnistanud ühegi audiitorettevõtja tegevusluba kehtetuks korduvate ja oluliste rikkumiste tõttu. Küll aga on jõustunud kohtuotsus, millega jäeti jõusse sel põhjusel audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks tunnistamine.

Kolmel juhul on AJN otsustanud ära võtta vandeaudiitori kutse isikutelt, kes ei vasta seaduses vandeaudiitorile sätestatud nõuetele ning on seetõttu kutsesse sobimatud.

Kohtuvaidlused

AJN on majandusaastal puutunud kokku seitsme kohtuvaidlusega. Seni ei ole AJN kaotanud ühtegi kohtuvaidlust.

Jõustunud otsustega lõppenud kohtuvaidlused olid alljärgnevad:

1. Haldusasi nr 3-16-239. AMC Finantsid Audiitorbüroo OÜ kaebus rahandusministri

13.01.2016 käskkirja nr 002 tühistamiseks, millega tunnistati kehtetuks AMC Finantsid Audiitorbüroo OÜ tegevusluba nr 100. Kohtuotsus, mille kohaselt on rahandusministri käskkiri seaduspärane, jõustus 30.08.2017.

2. Haldusasi nr 3-16-394. FIE Indrek Kruhbergi audiitoriteenused kaebus rahandusministri 14.02.2016 käskkirja nr 042 tühistamiseks, millega tunnistati kehtetuks FIE Indrek Kruhbergi audiitoriteenused tegevusluba nr 249. Kohtuotsus, mille kohaselt on rahandusministri käskkiri seaduspärane, jõustus 20.12.2017.

Pooleli on alljärgnevad vaidlused:

1. Aksella Laisaare kaebus AJN-i 26.09.2017 otsuse tühistamiseks, millega AJN otsustas võtta ära Aksella Laisaarelt vandeaudiitori kutse. Vaidlus on pooleli Tallinna Ringkonnakohtus.
2. Alden Audit OÜ kaebus Audiitorkogu juhatuse 02.12.2016 kvaliteedikontrolli lõpetamise otsuse tühistamiseks. Vaidlus on pooleli Tallinna Ringkonnakohtus.
3. Kalle Lahe kaebus rahandusministri 08.02.2017 käskkirja nr 026 tühistamiseks, millega rahandusminister otsustas võtta ära Kalle Lahe vandeaudiitori kutse. Vaidlus on pooleli Tallinna Ringkonnakohtus.
4. OÜ KL Partners ja Ksenia Lukkanen kaebus AJN-i 15.05.2018 otsuse tühistamiseks, millega lõpetati uurimismenetlus ja algatati distsiiplinaarmenetlus. Vaidlus on pooleli Tallinna Halduskohtus.
5. Aivi Velleste kaebus AJN-i 27.03.2018 otsuse tühistamiseks, millega võeti ära Aivi Velleste vandeaudiitori kutse. Vaidlus on pooleli Tallinna Halduskohtus.

Avalduste menetlemine

Vandeaudiitori täiendusõppe kohustusest vabastamine

Vandeaudiitori täiendusõppe kohustusest vabastamiseks on aruandeperioodil esitatud kolm avaldust. AJN otsustas vabastada taotluse esitanud vandeaudiitorid Audiitorkogu korraldatavast täiendusõppest püsivalt välisriigis viibimise tõttu tingimusel, et vandeaudiitor täidab täiendusõppekohustuse täies ulatuses välisriigis.

3. Järelevalvenõukogu tööplaan 2018/2019. aastaks

AJN-i peamiseks eesmärgideks 2018/2019 majandusaastal on:

1. Kvaliteedikontrolli metoodika analüüsimine ning vajadusel selle muutmine.
2. Audiitortevuse järelevalve efektiivsuse suurendamine läbi ootamatute ja erakorraliste kontrollide erinevatel, avaliku huvi seisukohast olulistel teemadel.
3. Fokuseeritum tegelemine oluliste ja korduvate rikkujatega ning sobimatute vandeaudiitoritega.
4. AJN-i töötajaskonna tugevdamine.